

EUROPEISKA KOMMISSIONENS SVAR PÅ EUROPEISKA REVISIONSRÄTTENS SÄRSKILDA RAPPORT:

”EUROPEISKA SOCIALFONDENS STÖD FÖR ATT BEKÄMPA LÅNGTIDSARBETSLÖSHET: ÅTGÄRDerna MÅSTE MÅLINRIKTAS, ANPASSAS OCH ÖVERVAKAS PÅ ETT BÄTTRE SÄTT”

SAMMANFATTNING

I. Stöd till människor, inbegripet missgynnade personer som långtidsarbetslösa, står i centrum för Europeiska socialfondens uppdrag enligt vad som anges i artikel 3 i förordningen för 2014–2020.

I rådets slutsatser från 2016 om långtidsarbetslösas återinträde på arbetsmarknaden framhålls Europeiska socialfondens (ESF) nyckelroll som unionens viktigaste finansieringsinstrument för att bekämpa långtidsarbetslöshet.

På EU-nivå har medlemsstaterna enats om den europeiska pelaren för sociala rättigheter med dess principer och rättigheter som är väsentliga för rättvisa och välfungerande arbetsmarknader, och där det uttryckligen anges att alla har rätt till individanpassat stöd i rätt tid för att förbättra sina utsikter till sysselsättning (princip 4), varigenom man bekräftar rekommendationens viktigaste delar.

Sedan 2014 och slutet av 2020 har ESF och sysselsättningsinitiativet för unga gett stöd till 5,9 miljoner långtidsarbetslösa och på så sätt ändamålsenligt uppfyllt sitt uppdrag och skapat nya möjligheter för dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden.

IV. Europeiska socialfondens (ESF) investeringsprioritering (IP) ”Tillträde till arbetsmarknaden för arbetssökande och icke yrkesverksamma personer, inbegripet långtidsarbetslösa, och personer som står långt från arbetsmarknaden, även genom lokala sysselsättningsinitiativ och stöd för arbetstagarnas rörlighet” (IP 8.i) är den enda prioriteringen som uttryckligen hänvisar till långtidsarbetslösa. Det är dock också viktigt att betona IP (9.i) ”Aktiv inkludering, inklusive för att främja lika möjligheter, aktivt deltagande samt förbättra anställbarheten”. Denna investeringsprioritering spelade också en avgörande roll för att tillgodose denna målgrupps behov, särskilt genom övergripande insatser som omfattade både aktiveringsåtgärder och tillhandahållande av möjliggörande tjänster såsom bostäder, social omsorg samt hälso- och sjukvård. Kommissionen noterar att vid tidpunkten för revisionen fick 1,6 miljoner långtidsarbetslösa stöd under IP 8.i och ytterligare 1,8 miljoner under IP 9.i.

VI. ESF är EU-budgetens viktigaste instrument för investeringar i människor. Medlemsstaterna stöder dock också arbetslösa, inklusive långtidsarbetslösa, genom nationella åtgärder och program.

Vid förhandlingarna om ESF-programmen för 2014–2020 uppmanade kommissionen med kraft medlemsstaterna att välja ut de investeringsprioriteringar som var lämpligast för att ta itu med de utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna. Kommissionen föreslog också att medlemsstaterna skulle anslå en kritisk massa av ESF-medel till de viktigaste utmaningarna.

VII. Den individuella strategin är ett grundläggande inslag i rådets rekommendation till medlemsstaterna av den 15 februari 2016 om långtidsarbetslösas återinträde på arbetsmarknaden. Även om kommissionen främjar användningen av en individanpassad strategi för att tillgodose långtidsarbetslösas behov, vilket var ett krav för sysselsättningsinitiativet för unga, var det inte ett krav för ESF-finansiering.

VIII. Särskild uppmärksamhet har under perioden 2014–2020 ägnats åt att uppnå rätt balans mellan en rimlig administrativ börda och övervakningskraven. För att få meningsfulla och mer fullständiga uppgifter har vissa nya inslag införts i övervaknings- och utvärderingsramen. En av dem är införandet av gemensamma output- och resultatindikatorer, vilket har bidragit till att minska den administrativa bördan och göra det lättare att sammanställa och ta fram mer tillförlitliga uppgifter.

IX. Första strecksatsen - Kommissionen godtar rekommendationen.

När kommissionen förhandlar om programmen kommer den att påminna om behovet av att bättre rikta in sig på långtidsarbetslösa i medlemsstater och regioner där långtidsarbetslösheten fortfarande är hög.

Andra strecksatsen - Kommissionen godtar rekommendationen.

Kommissionen kommer att ge stöd till medlemsstaterna om hur man kan säkerställa en individanpassad strategi vid genomförandet av aktiveringsåtgärder för långtidsarbetslösa inom ramen för ESF+- kommittén.

Tredje strecksatsen - Kommissionen godtar rekommendationen.

I utvärderingarna kommer man att undersöka ett antal målgrupper, däribland långtidsarbetslösa, för alla tematiska mål, eftersom de alla spelar en roll för att insatser som riktar sig till långtidsarbetslösa eller andra missgynnade grupper ska lyckas. God praxis kommer att identifieras där så är möjligt, och åtgärderna kommer att delas mellan kommissionen och medlemsstaterna.

INLEDNING

03. Den kvartalsvisa översynen i september 2021 av sysselsättning och social utveckling i Europa visar att EU:s ekonomi och arbetsmarknad har börjat återhämta sig från covid-19-pandemin och att sysselsättningen och arbetslösheten ligger på nästan samma nivå som före krisen.

23. IV. ESF:s investeringsprioritering ”Tillträde till arbetsmarknaden för arbets sökande och icke yrkesverksamma personer, inbegripet långtidsarbetslösa, och personer som står långt från arbetsmarknaden, även genom lokala sysselsättningsinitiativ och stöd för arbetstagarnas rörlighet” är den enda som uttryckligen hänvisar till långtidsarbetslösa. Det är dock viktigt att understryka att IP ”Aktiv inkludering, bland annat i syfte att främja lika möjligheter och aktivt deltagande samt förbättra anställbarheten” spelade en avgörande roll för att tillgodose denna målgrupps behov.

Kommissionen noterar att vid tidpunkten för revisionen fick 1,6 miljoner långtidsarbetslösa stöd genom IP 8.i och ytterligare 1,8 miljoner genom IP 9.i (social delaktighet).

25. Medlemsstaterna har gett stöd vid långtidsarbetslöshet antingen genom IP 8.i eller genom andra prioriteringar. Mot bakgrund av kraven på tematisk koncentration har vissa medlemsstater också beslutat att ta sig an sådana utmaningar genom nationell finansiering.

Investeringar som är nödvändiga för de långtidsarbetslösas sociala delaktighet kan till exempel stödjas inom ramen för tematiskt mål 9.

Inom ramen för detta tematiska mål kan medlemsstaterna till exempel stödja integrerade lösningar som kombinerar olika former av åtgärder för anställbarhet, såsom individanpassat stöd, rådgivning, vägledning, tillgång till allmän och yrkesinriktad utbildning samt tillgång till tjänster, särskilt hälso- och sjukvårdstjänster och sociala tjänster, barnomsorg och internetjänster.

28. Såsom framgår av den andra halvårsrapporten om genomförandet har det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (SURE) lyckats mildra de allvarliga socioekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin. De nationella arbetsmarknadsåtgärder som stöds av SURE beräknas ha minskat arbetslösheten med nästan 1,5 miljoner människor i de 19 stödmottagande medlemsstaterna under 2020. Den 4 mars 2021 lade kommissionen fram en rekommendation om effektiva aktiva arbetsmarknadsåtgärder till följd av covid-19-krisen (Ease). Där beskrivs en strategi för en gradvis övergång från krisåtgärder som vidtas för att rädda arbetstillfällen under pandemin till nya åtgärder som krävs för en återhämtning som skapar jobb. I rekommendation om effektiva aktiva arbetsmarknadsåtgärder uppmanas medlemsstaterna att använda tillgängliga EU-medel, inbegripet de nya resurser som görs tillgängliga

genom återhämtningsinstrumentet – särskilt faciliteten för återhämtning och resiliens och React-EU (återhämtningsstödet för sammanhållning och till Europas regioner).

29. Genom investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset (CRII och CRII +), följt av React-EU, har kommissionen visat sin förmåga till snabba åtgärder inför en social, ekonomisk och sanitär kris utan motstycke och förmåga att föreslå lösningar på kort, medellång och lång sikt.

När det gäller Slovakien omfattar till exempel beloppet ”över en miljard euro” även medel från covid-19 CRII + (medel som omfördelats från Europeiska regionala utvecklingsfonden) som svar på pandemier i syfte att finansiera systemen för korttidsarbete.

Före covid-19 fanns det 796 miljoner euro i unionsfinansiering inom det tematiska målet 8.

IAKTTAGELSER

37. Kommissionen noterar att vid tidpunkten för revisionen fick 1,6 miljoner långtidsarbetslösa stöd genom IP 8.i och ytterligare 1,8 miljoner genom IP 9.i (social delaktighet).

38. För perioden 2021–2027 vill kommissionen utesluta tillfälliga direkta arbetstillfällen som skapas av kommunerna, om de inte åtföljs av en kompetenshöjningskomponent.

40. Medlemsstaterna hade möjlighet att ta sig an de utmaningar som identifierats i ståndpunktsdokumenten, antingen med hjälp av EU-medel eller nationell finansiering.

41. Kommissionen och medlagstiftarna ansåg det inte nödvändigt att skapa en särskild investeringsprioritering för långtidsarbetslösa i lagstiftningen om de europeiska struktur- och investeringsfonderna för 2014–2020, också för att undvika onödigt komplexitet.

Sedan 2014 och slutet av 2020 har ESF och sysselsättningsinitiativet för unga gett stöd till 5,9 miljoner långtidsarbetslösa och på så sätt ändamålsenligt uppfyllt sitt uppdrag och skapat nya möjligheter för dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden.

45. Genom rådets rekommendation om den förstärkta ungdomsgarantin från 2020 åtog sig medlemsstaterna att lägga särskild tonvikt vid stöd till ungdomar som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden för att minska risken för ett snedvridet resultat.

46. Kommissionen är medveten om risken och fortsätter att övervaka faktorer som tyder på att en snedvridning kan inträffa.

47. I slutet av 2020 hade ESF och sysselsättningsinitiativet för unga gett stöd till 5,9 miljoner långtidsarbetslösa inom alla sina investeringsprioriteringar. Endast 35 % av dessa långtidsarbetslösa gavs stöd inom investeringsprioriteringen ”tillträde till arbetsmarknaden”.

48. ESF är EU-budgetens viktigaste instrument för investeringar i människor. Medlemsstaterna stöder dock också arbetslösa, inklusive långtidsarbetslösa, genom nationella åtgärder och program.

Vid förhandlingarna om ESF-programmen för 2014–2020 uppmanade kommissionen med kraft medlemsstaterna att välja ut de investeringsprioriteringar som var lämpligast för att ta itu med de utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna. Kommissionen föreslog också att medlemsstaterna skulle anslå en kritisk massa av ESF-medel till de viktigaste utmaningarna.

49. Kommissionen anser att ESF är ett verkningsfullt verktyg för att stödja människor som befinner sig längre bort från arbetsmarknaden. Nästan 75 % av det totala antalet deltagare som fick stöd från ESF var antingen arbetslösa, långtidsarbetslösa eller icke yrkesverksamma.

50. Programplaneringen är komplicerad eftersom man måste hantera många utmaningar i medlemsstaterna.

I länder som Irland står EU-finansieringen för mindre än 3 % av den offentliga finansieringen. Kommissionen måste därför göra strategiska finansieringsval, som, förutom de rättsliga villkor som är tillämpliga i detta fall, också bygger på principen om bästa ekonomiska resultat. I Irland har verksamheten för långtidsarbetslösa genomförts med hjälp av nationell finansiering. Därför har långtidsarbetslösa inte påverkats negativt av beslutet om att dra tillbaka projektet från programmet.

När det gäller Italien har stödet varit och är fortfarande betydande. ESF och ungdomssysselsättningsinitiativet för unga har, inom ramen för olika investeringsprioriteringar, hittills (31.12.2020) omfattat över 1,1 miljoner långtidsarbetslösa (1 108 038), vilket är ett stort antal.

Dessutom kan medlemsstaterna besluta att stödja vissa stora utmaningar med nationell finansiering snarare än med EU-finansiering. ESF-finansieringen bör ses som en del av en bredare investeringsstrategi.

57. Kommissionen och medlemsstaterna ansåg att en programändring inte var nödvändig i de allra flesta fall för att följa rekommendationen, eftersom de relevanta investeringsprioriteringarna redan hade valts ut i nästan alla medlemsstater.

65. ESF:s gemensamma indikatorsystem måste balansera de viktigaste informationsbehoven på EU-nivå med kostnaden för att ta fram informationen, och därför behölls inte en uppdelning per målgrupp i förhandlingarna med medlemsstaterna.

De 32 gemensamma ESF-indikatorerna (varav 12 också används för sysselsättningsinitiativet för unga) rapporteras för alla investeringsprioriteringar och alla insatser. Detta tillvägagångssätt ger en allmän och jämförbar information om hela fondens resultat.

Strategin med gemensamma resultatindikatorer med inriktning på den huvudsakliga typen av utfall (som inte är uppdelad per målgrupp) har behållits i ESF+-förordningen för 2021–2027.

68. Se kommissionens svar avseende punkt 65.

73. Kommissionen avser att genomföra ytterligare utvärderingar av ESF-stödet till långtidsarbetslösa under de kommande åren, efter slutförandet av perioden 2014–2020, utöver de två studier som revisionsrätten hänvisar till.

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

78. Se även kommissionens svar på punkterna 65 och 68.

Rekommendation 1 – Rikta ESF-stödet för ”tillträde till arbetsmarknaden” till de långtidsarbetslösa där långtidsarbetslösheten är hög

Kommissionen godtar denna rekommendation.

När kommissionen förhandlar om programmen kommer den att påminna om behovet av att bättre rikta in sig på långtidsarbetslösa i medlemsstater och regioner där långtidsarbetslösheten fortfarande är hög.

Rekommendation 2 — Koppla ESF-stödet för ”tillträde till arbetsmarknaden” till en individanpassad strategi för de långtidsarbetslösa

Kommissionen godtar denna rekommendation.

Kommissionen kommer att ge stöd till medlemsstaterna om hur man kan säkerställa en individanpassad strategi vid genomförandet av aktiveringsåtgärder för långtidsarbetslösa inom ramen för ESF+- kommittén.

Rekommendation 3 – Utvärdera de resultat som uppnåtts genom ESF-stöd för ”tillträde till arbetsmarknaden” när det gäller långtidsarbetslösa

Kommissionen godtar denna rekommendation.

I utvärderingarna kommer man att undersöka ett antal målgrupper, däribland långtidsarbetslösa, för alla tematiska mål, eftersom de alla spelar en roll för att insatser som riktar sig till långtidsarbetslösa eller andra missgynnade grupper ska lyckas. God praxis kommer att identifieras där så är möjligt, och åtgärderna kommer att delas mellan kommissionen och medlemsstaterna.